

Lausuntopalvelu.fi

Diaarinumero: VN/6230/2021

Tehyn lausunto pelastustoimen ja hätäkeskustoiminnan koulutuksen uudistamishankkeesta

Tehy kiittää mahdollisuudesta lausua pelastustoimen ja hätäkeskustoiminnan koulutuksen uudistamisesta. Uudistus liittyy erityisesti niiden jäsentemme toimintaympäristöön, jotka työskentelevät ensihoidon tehtävissä yhteistyössä pelastustoimen kanssa.

Lausunnon yhteenveto

Esitys pelastustoimen tutkintokoulutuksen tasoista ja koulutusjärjestelmästä

Esityksessä ehdotetaan pelastustoimen koulutusuudistukseen kahta vaihtoehtoista koulutusmallia:

- 1.) Pelastustoimen koulutusjärjestelmän perustutkinto olisi jatkossa ammattikorkeakoulututkinto, joka sijoittuu osaamisen kansallisessa viitekehyksessä tasolle 6 (NQF 6).
- 2.) Pelastustoimen koulutusjärjestelmän perustutkinto olisi erikoisammattitutkintotasoinen tutkinto, joka sijoittuu osaamisen kansallisessa viitekehyksessä tasolle 5 (NQF 5).

Esityksen mukaan nykyinen alipääällystötutkinto poistuisi. Uusi ammattikorkeakoulututkinto antaisi molemmissa vaihtoehdoissa kelpoisuuden myös alipääällystötehtäviin; vaihtoehdossa 1 se suoritettaisiin osana peruskoulutusta, vaihtoehdossa 2 se suoritettaisiin perustutkinnon jälkeen. Lisäksi esityksessä esitetään pelastustoimelle omaa ylempää ammattikorkeakoulututkintoa.

Pelastajantutkinto on tällä hetkellä 90 op:n laajuinen ja sijoittuu osaamisen kansallisessa viitekehyksessä tasolle 4. Osaamistaso on siten sama tällä hetkellä, kuin esimerkiksi sote-alan ammatillisessa perustutkinnossa. Kumpikin esitetty koulutusvaihtoehto tulevat nostamaan ja laajentamaan pelastusalan koulutuksen osaamistasoa nykyiseen verrattuna. Tämä on varmasti tarpeen, kun pelastusalan toimintaympäristö ja tehtäväalueet tulevaisuudessa kehittyvät.

Koulutusvaihtoehto 1:

Koulutusvaihtoehdolla on laajemmat vaikutukset pelastusalan koulutuksen osaamistasoon ja sen laajentamiseen. Pelastusalan perustutkinnon sijoittaminen ammattikorkeakoulutasoiseksi laaja-alaiseksi alan perustutkinnoksi (NQF 6) edellyttää muutoksia koulutuksen sisältöihin verrattuna nykytilanteeseen. Koulutuksen osaamistaso vastaisi silloin esimerkiksi poliisi (amk) tai ensihoitaja (amk) tutkintoa. Tässä vaihtoehdossa perustutkinto antaisi henkilölle valmiudet pelastajan ja palomiehen tehtävien lisäksi valmiudet esihenkilö ja asiantuntijatehtäviin pelastusalalla (alipääällystötehtävät). Jos näkökulmaa vertaa esimerkiksi terveydenhuollon laillistettujen ammattihenkilöiltä vaadittavaan koulutukseen, olisi tutkintotaso sama (amk-tutkinto).

Sen sijaan sosiaali- ja terveydenhuollon johtamistehtäviin työnantajat edellyttävät laillistetuilta ammattihenkilöiltä usein erillistä ja ylempää korkeakoulututkintoa (yamk tai yliopiston maisteri). Vaihtoehdossa yksi esitetään kuitenkin pelastusalan lisäksi omaa yamk-tutkintoa vaativiin päällystötehtäviin.

Lisäksi vaihtoehdossa kuvataan, että pelastusalan amk-tasoinen perustutkinto tulisi sisältämään nykyistä enemmän ensihoidon opintoja ensihoitaja amk-koulutuksen opetussuunnitelmasta. Perusteluna esitetään mm. sitä, että tulevaisuudessa ensihoidon yksiköt tulevat olemaan hoitotasoisia yksiköitä, jossa edellytetään hoitotasoisesta ensihoidon osaamista nykyistä enemmän. Amk-tasoisesta pelastusalan koulutuksen vahvuuksina voidaan pitää uudenlaisen koulutusyhteistyön mahdollisuuksien lisääminen mm. poliisiammattikorkeakoulun ja sote-alan koulutusvastuissa olevien ammattikorkeakoulujen välillä, erityisesti ensihoidon tutkinto-ohjelman kanssa.

Koulutus uudistusraportissa ei ole ehkä riittävästi pohdittu ensimmäisen vaihtoehdon osalta, miten ensihoitopalveluihin aikanaan kehitetyn perustason ensihoidon ammatillisen koulutuksen (perustason ensihoitaja) merkitys ja asema tulevaisuudessa muuttuu. Lisäksi raportista puuttuu arviointi hoitotason ensihoitajan ja amk-tasoisesta pelastajatutkinnon suorittaneen välisestä työnjaosta osaamistason kasvaessa. Nämä vaikutusarviointit olisi syytä tehdä ennen koulutus uudistuksen käynnistämistä.

Koulutusvaihtoehto 2:

Tässä vaihtoehdossa esitetään, että pelastusalan perustutkintoa kehitetään siten, että se vastaisi osaamistasoltaan nykyisiä ammatillisen koulutuksen erikoisammattitutkintoja (NQF 5). Koulutusvaihtoehdossa koulutuspolkujatkumo esimerkiksi alipääällystön tehtäviin turvataisiin uudella amk-tasoisella pelastusalan tutkinnolla, joka suoritettaisiin erikoisammattitutkinnon jälkeen. Mallissa ei nähdä perusteita uudelle omalle pelastusalan yamk-tutkinnolle vaativiin päällystötehtäviin. Henkilöt voisivat suorittaa muita koulutusjärjestelmän tarjonnassa olevia ja soveltuvia yamk-tutkintoja tai yliopistotutkintoja näihin tehtäviin pätevoitymiseksi.

Tässä vaihtoehdossa erotetaan selkeästi pelastajan tai palomiehen koulutuspolku (ammatillinen tutkinto) asiantuntijan ja esihenkilön tehtäviin valmistavasta koulutuspolusta (amk- ja / tai yamk-tutkinto). Oleellista tässä vaihtoehdossa on arvioida, antaako erikoisammattitutkintotasoinen koulutus riittävät valmiudet esim. pelastajan tai palomiehen työhön tulevaisuudessa. Työryhmäraportissa todetaan pelastajan ensihoito-osaaminen nykyisellä koulutusmallilla riittämättömäksi ja siten osaamista tulee kehittää.

Yhteenveto pelastustoimen koulutusvaihtoehtoista:

Tehyn näkemyksen mukaan pelastustoimen koulutus uudistusehdotusten tavoite nostaa alan osaamis- ja koulutustasoa vastaamaan paremmin tulevaisuuden osaamistarpeita, on tarkoituksenmukainen. Molemmissa ratkaisuvaihtoehdoissa on omat vahvuudet ja kehittämishaasteet. Uudesta koulutusmallista riippumatta Tehy pitää tärkeänä, että perustason ensihoitajan koulutus- ja työmarkkina-asema ensihoidon tehtävissä turvataan jatkossakin. Koulutusmallin valinnan jälkeen voi olla tarkoituksenmukaista käynnistää ensin niin sanottu koulutuskokeilu. Tämän jälkeen voidaan tehdä koulutuksen vaikuttavuusarviointi ennen rakenteen hyväksymistä pysyväksi uudeksi pelastusalan koulutusmalliksi.

Esitys hätäkeskustoiminnan tutkintokoulutuksen tasoista ja koulutusjärjestelmästä

Esityksessä ehdotetaan hätäkeskuspäivystäjän koulutusohjelman pysymistä nykyisen kaltaisena ja tutkintojen viitekehyksen tasolla 4. Osaamistaso on siten sama, kuin ammatillisissa perustutkinnoissa (esimerkiksi lähihoitajan tutkinto). Ylipäivystäjän ja vuoromestarin tehtäviin pätevöittäväksi koulutukseksi esitetään omaa jatkotutkintoa, joka sijoittuisi tutkintojen viitekehyksessä tasolle 5. Osaamistaso olisi siten sama, kuin nykyisissä ammatillisen koulutuksen erikoisammattitutkinnoissa.

Pidämme hätäkeskustoiminnan tutkintokoulutuksen esitystä uudesta koulutusrakenteesta selkeänä ja tarkoituksenmukaisena.

Esitys henkilöstön osaamisen hallintaan ja koulutuksen organisointiin

Tehy pitää hyvinä työryhmän ehdotuksia pelastustoimen ja hätäkeskustoiminnan osaamisen kehittämiseksi. Valtakunnallinen osaamisen hallintajärjestelmän ja yhdenmukaisen täydennyskoulutusmateriaalin kehittäminen parantaa ja selkeyttää alan osaamisen hallinnan kokonaisuutta. Pelastustoimen ja hätäkeskustoiminnan toimijoiden yhteistyön tiivistäminen ovat vaikuttavia keinoja uranaikaisen osaamisen kehittämiseen.

Tämä lausunto on valmisteltu yhteistyössä Suomen Ensihoitoalan Liiton kanssa.

Helsingissä 14.11.2022

Millariikka Rytönen
Puheenjohtaja

Lisätietoja: tutkimuspäällikkö Juha Kurtti, (juha.kurtti@tehy.fi) p. 0505869460